

Лекція 2 Класифікація та оточення проектів

Виділяють наступні класифікації проектів:

1. Клас проекту — по складу і структурі.

Монопроект — окремий проект різного типу, виду і масштабу.

По своїй суті це можуть бути окремі технічні, організаційні, економічні, соціальні проекти або їхні різні комбінації.

Мультипроект — комплексний проект, або програма, що складається з ряду монопроектів і потребує застосування мультипроектного керування.

Мегапроект — цільова програма розвитку регіонів, галузей і інших утворень, що включають у свій склад ряд моно- і мультипроектів. По змісту програми можуть бути економічними, соціальними, організаційними, технічними або змішаними.

2. Тип проекту — з основних сфер діяльності, у яких здійснюється проект.

• Соціальні проекти.

Соціальні проекти мають найбільшу невизначеність.

Специфіка здійснення таких проектів полягає в наступному:

- цілі проекту тільки намічаються і повинні коректуватися по мірі досягнення проміжних результатів, їх кількісна та якісна оцінка істотно ускладнена;

терміни і тривалість проекту уточнюються у процесі здійснення проекту; витрати на проект, як правило, залежать від бюджетних асигнувань;

• Економічні проекти.

- метою проектів є поліпшення економічних показників функціонування системи, тому оцінити їх досить важко; головні цілі попередньо намічаються, але потребують корегування по мірі розвитку проекту;

- ресурси для проекту надаються по мірі необхідності в рамках можливого;

Це означає, що такі проекти, як і соціальні, важко виконати в рамках попередньо розробленого плану.

До економічних проектів можна віднести приватизацію, введення нової системи податків, здійснення антикризової програми.

• Організаційні проекти.

Проекти такого типу характеризуються наступним:

- цілі проекту заздалегідь погоджені і прийняті;

- результати проекту можуть уточнюватися;

- терміни здійснення проекту визначені;

- ресурси часто надаються по мірі можливості. Такі проекти, як правило, виконуються у встановлений термін, але можуть вийти за рамки виділеного бюджету.

Приклад. Реформування підприємств, створення нової організації.

• Технічні проекти.

Такі проекти характеризуються наступними особливостями:

- головна мета проекту чітко визначена, але окремі цілі уточнюються по мірі досягнення часткових результатів;

- термін завершення і тривалість проекту визначені, але можуть корегуватися в залежності від отриманих проміжних результатів і загального прогресу проекту;

- планування витрат на проект часто залежить від виділених асигнувань.

- основні обмеження зв'язані з лімітованою можливістю використання людських ресурсів і потужностей (техніка й устаткування).

Приклад. Розробка систем зв'язку, розробка і виробництво нових видів медичного устаткування.

- **Змішані проекти.**

Це складні проекти, що включають підпроекти й елементи різних типів проектів.

3. Вид проекту — по характеру предметної області проекту:

- **Учбово-освітні проекти.**

Особливості таких проектів збігаються з особливостями організаційних проектів.

Приклад. введення у Вузах нових спеціальностей, підготовка і видання нового підручника, та .ін.

- **Проекти дослідження і розвитку.**

Особливості таких проектів збігаються з особливостями технічних проектів, але володіють більшими невизначеністю і ризиками.

Приклад. Розробка нового продукту, розробка нового пакета програмного забезпечення.

- **Інноваційні проекти.**

До інноваційних проектів відносяться будь-як типи проектів, де головна мета розробка і застосування інновацій: нових технологій і інших нововведень, які забезпечують розвиток різних систем: технічних, економічних, промислових, соціальних. Особливість цих проектів високий ступень невизначеності і ризиків.

- **Інвестиційні проекти.**

До інвестиційних проектів відносяться проекти, у яких головною метою є створення основних фондів, що вимагають вкладення інвестицій. Для цього виду проектів необхідні потужності повинні надаватися відповідно до термінів готовності етапів проекту.

Приклад. Будівництво житлового будинку, реконструкція підприємства

- **Комбіновані проекти.**

Комбінація різних видів проектів.

Приклад. Реформування існуючого промислового підприємства.

4. Тривалість проекту:

короткострокові (до 3 років);

середньострокові (від 3 до 5 років);

довгострокові (понад 5 років).

5. Складність проекту — по ступені складності:

прості;

складні;

дуже складні.

6. Масштаб проекту — по розмірах самого проекту, кількості учасників і ступеня впливу проекту на навколишній світ:

- дрібні проекти;
- середні проекти;
- великі проекти;
- дуже великі проекти.

Оточення проекту

Оточення проекту — середовище проекту, що породжує сукупність внутрішніх і зовнішніх сил, що сприяють або заважають досягненню цілей проекту.

Здійснення проекту відбувається в оточенні деякого динамічного середовища, що робить на нього визначений вплив. У визначених умовах кожне з таких впливів може виявитися критичним для проекту і привести до його «руйнування».

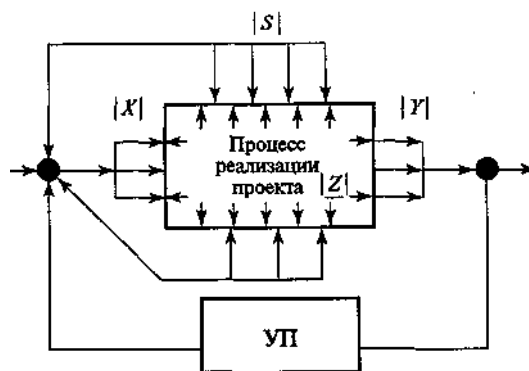

Рис. 1.- Загальна схема впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на здійснення проекту:

X — вектор початкових умов; Y — вектор кінцевих характеристик; S — вектор впливів зовнішнього оточення; Z — вектор факторів внутрішнього середовища проекту

Зовнішнє оточення проекту

Вплив підприємства на проект.

Керівник підприємства. Є джерелом визначення мети й основних вимог до проекту. Керівництво підприємства узагальнює окремі вимоги експертів, виходячи з стратегії розвитку організації. До цього додаються власні вимоги керівництва

Сфера фінансів.

Визначає бюджетні рамки проекту з урахуванням калькуляції для серійного виробництва продукту і покриття витрат на проект, а також способи і джерела фінансування проекту.

Сфера збуту.

Формує важливі вимоги й умови до проекту, зв'язані з ринком збуту й обумовлені рішеннями покупців, наявністю і діями конкурентів.

Сфера виробництва.

Зв'язана з ринком засобів виробництва і висуває свої специфічні вимоги, наприклад:

рекомендації з використання технологій і устаткування,
вимоги завантаження ділянок виробництва.

Сфера матеріального забезпечення.

Зв'язана з ринком сировини напівфабрикатів і формує свої вимоги до проекту, що впливають з можливості забезпечення сировиною, матеріалами й устаткуванням за прийнятними цінами.

Сфера інфраструктури.

Зв'язана з ринком послуг і різного сервісу і висуває свої вимоги до проекту і його забезпеченню.

Сфера очищення й утилізації промислових відходів.

Зв'язана зі службою і вимогами до охорони навколишнього середовища і розумному використанню відходів виробництв.

Вплив зовнішніх факторів на проект.

Політичні фактори.

Це політична стабільність, підтримка проекту урядом, націоналістичні прояви, рівень злочинності, торговельний баланс із країнами-учасниками.

Економічні фактори.

Це структура національного господарства, види відповідальності і майнові права, тарифи і податки, страхові гарантії, рівень інфляції і ін.

Суспільство.

Це умови і рівень життя, рівень утворення, воля переміщень, охорона здоров'я і медицина, умови відпочинку, засоби масової інформації, й ін.

Закони і право.

Сюди відносяться: права людини, права підприємництва, права власності, трудове законодавство, заборона страйків, закони і нормативні акти про надання гарантій і пільг.

Наука і техніка.

Це рівень розвитку фундаментальних і прикладних наук, рівень інформаційних технологій і ін.

Природні й екологічні фактори.

До них відносяться: кліматичні умови (температура, опади, вологість, вітри, ін.), природні ресурси.

Внутрішнє «оточення» проекту

На проект, у процесі його здійснення впливають наступні фактори внутрішнього середовища:

- організація проекту визначає взаємини між основними учасниками проекту. Розподіл прав, й обов'язків впливає на успіх здійснення проекту;
- команда проекту є «мозковим центром», і виконавчим органом проекту, від психологічного клімату і атмосфери в команді проекту багато в чому залежить прогрес і успіх проекту;
- стиль керівництва проектом визначає творчу активність і працездатність учасників проекту;

- методи і засоби комунікації визначають повноту, і оперативність обміну інформацією між учасниками проекту;
- учасники проекту реалізують різні інтереси в процесі здійснення проекту.
- соціальні умови проекту характеризуються:
- забезпеченням стандартних умов життя для учасників проекту,
- рівнем заробітної плати;
- наданими комунальними послугами;
- наданням соціальних умов: школи, сади, відпочинок;
- умовами праці і техніки безпеки;
- страхуванням і соціальним забезпеченням і т ін.